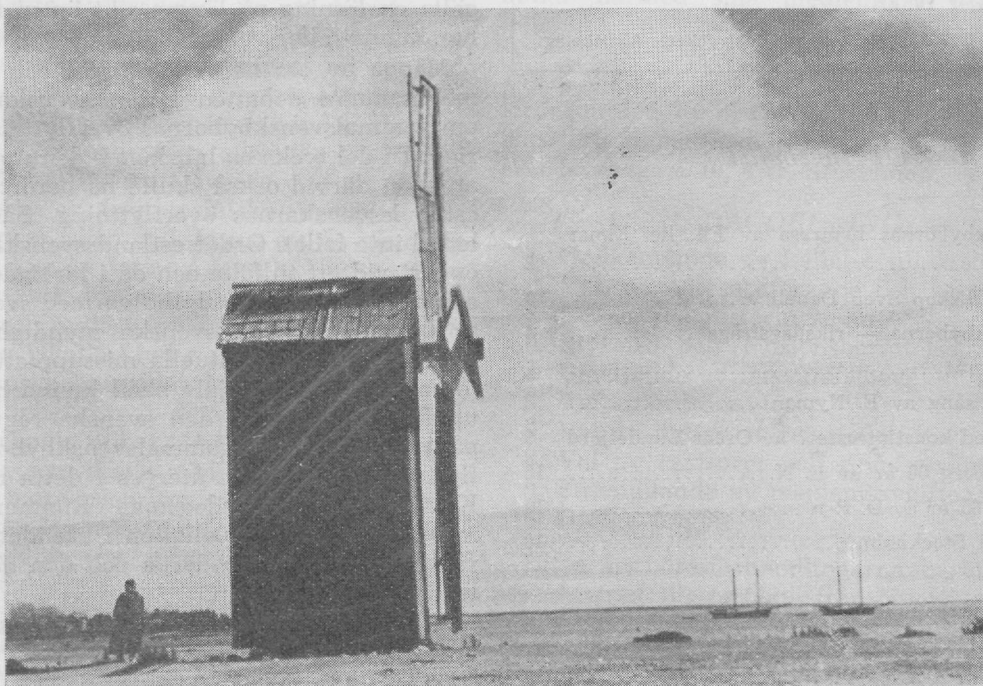

KUSTBON

Nr 2 - Årgång 14

ORGAN FÖR
ESTLANDSSVENSKARNA I SVERIGE

April 1957

Utsikt från Förby, Ormsö

Våren var i Estlands svenskbygder den årstid, då blickarna oftare än vanligt sökte sig ut över havet. Båtarna tjärades, fiskeredskapen iordningställdes och de linjerena skutorna rustades för sommarsäsongens färder med läcker sandjordspotatis till Stockholm och Helsingfors samt med ved och virke till Reval och Riga.

Utgiven av Svenska Odlingens Vänner.

Redaktör och ansvarig utgivare: *Manfred Nyman*.

Redaktionssekreterare: *Lars Broman*.

Red. och exp. Eknäsvägen 2. Stockholm K.

Kustbons postgiro: 19 72 07. Tel. 53 16 37.

Utkommer 1957 med sex nummer.

Prenumerationspris 1957 5 kr.

Annonspris: 1/1 200: —, 1/2 115: —, 1/4 60: —,

1/8 35: —

Förlovnings-, vigsel- och födelseannonser 5 kr.

Dödsannonser 20 kr.

Härnösand 1957 - Härnösands Boktryckeri Aktiebolag

Ur innehåll

	Sid.
Gammalsvenskbybornas hemresa av Fil. lic. Elmar Nyman	2
Att tacka av Biskop Sven Danell	3
Gammalsvenskbyborna — riksdagsfråga	4
Tjugo år efteråt	7
Modersmålets sång av E. Nyman	8
Hur är det med konstintresset? av Oscar Lundefjord	9
Anton Vesterberg 60 år av E. N.	10
Ester Nyman 65 år av D. P-n	10
Estniskt hus i Stockholm	10

Gammalsvenskbybornas hemresa

Vi skriver redan april 1957 och alltjämt väntar vi svenskbybornas ankomst till Sverige. Det har alltså visat sig att man såväl i Ukraina som i Sverige hyst överdrivet stora förhoppningar om överflyttningens snara realiserande. Vad som rör inresan till Sverige har det mesta dock numera avancerat från önsketänkande och förmodanden till fakta. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 8 februari 1957 kommer svenska staten att stå för kostnaderna i samband med överflyttningen och skall även ombesörja utplaceringen på den svenska arbetsmarknaden. Naturligt nog har detta klagörande besked från svenskt håll hälsats med glädje från alla dem som i årtal intresserat sig för denna fråga. Att beskedet inte kommit förr kan bero på olika omständigheter, bl. a. en tungrodd förvaltningsapparat och naturligtvis oklarhet an-

gående utresetillståndet från Sovjetunionen. Åtminstone så sent som i februari i år synes svenska myndigheterna, trots varierande uppgifter i dagspressen, inte ha fått något klart besked från ryskt håll.

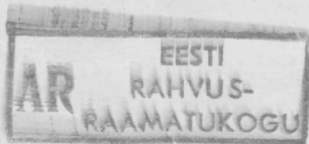
Estlandssvenskarna är självfallet i högsta grad intresserade av att gammalsvenskbyborna med det snaraste får komma till Sverige, kanske inte bara rent allmänmänskligt. Det är vår livliga förhoppning att en lösning av deras fråga även skall kunna påverka och påskynda ett utresetillstånd för övriga svenskättlingar i Estland och Ryssland. Emellertid bör förhållningen av svenskbybornas överflyttning ha gett alla dem som varit alltför optimistiska en mer realistisk syn på dessa ting. Dylika frågor lösas inte i en handvändning i våra dagar. Vi bör vara ytterst försiktiga med våra utfästelser till dem som kanske med största spänning väntar på varje tecken till uppbrott. Vi får inte lova mer än vad som kan anses realistiskt i dagens läge. Ingen får tappa modet, men det kan gälla en lösning på längre sikt än vi från början har kunnat eller velat räkna med.

Många av oss har i dagspress och radio uppmärksammat debatten i den svenska riksdagen om gammalsvenskbybornas överflyttning till Sverige. En del tycks ha bibringats den uppfattningen att man därvid också skulle ha berört frågan om estlandssvenskarnas överflyttning. Så var emellertid inte fallet. Ordet estlandssvenskar nämndes endast vid ett tillfälle och då i förbigående såsom ett exempel på den välvilja varmed svenskättlingar behandlats från svenska myndigheters sida. För att skingra eventuella missuppfattningar och för att var och en själv skall kunna bilda sig en uppfattning om hur den svenska regeringen ser på problemet om gammalsvenskbybornas överflyttning till Sverige återges i detta nummer av Kustbon såväl riksdagsman Rimmerfors' uppmärksammade interpellation i ärendet som statsrådet Ericssons svar därpå och den därav föranledda replikväxlingen.

Elmar Nyman

Estlandssvensk filmafton

Svenska Odlingens Vänner filmförevisning söndagen den 17 mars lockade cirka 350 deltagare. I ett inledningsanförande redogjorde föreningsordförande Elmar Nyman för det kläna beståndet av filmer om Estlands svenskbygder och påvisade den oförlåtliga försummelse som begåtts av såväl estlandssvenskarna själva som utomstående då man inte ombesörjde fotografering och filmning av de svenska bygderna i Estland och livet där medan tid ännu var. Desto mer får man nu vårda sig om de sporadiska bildsvep som finns från dessa bygder. Kontrasterna var alltför påfallande mellan det som visades från Estlands svenskbygder och de strålande färgbilder som visade Svensk-Finland i vardag och helg.

Biskop Sven Danell:

ATT TACKA

(Luk. 17: 11—19).

Att tacka är ett människans privilegium. Endast hos de allra högsta djuren finna vi ibland vissa ansatser till tacksamhet, men ej heller mer. När somliga moderna uppfostrare vilja avskaffa t. ex. seden att barnen tacka far och mor för maten, äro de i färd med att beröva den kommande generationen en av livets största förmåner. Utan förmågan att tacka lär nog även den lyckligast lot-tade vara dömd till att se allting i grått. Yttre förmåner kunna i och för sig ej göra människan lycklig, men för den tacksamme springa glädjekällor upp t. o. m. i tåredalen.

När Guds Son, född av Fadern i evighet, vandrade här på jorden, gick han fram i Faderns sinne. Han tiggde inte tacksägelse, ty ett framtrugat tack är inget tack. Mången gång kunde han smyga på människor sina välgärningar, så att det stod den tanklöse fritt att förbise givaren. De tio spetälska blevo inte friska under hans händer. Han sade till dem: Gån och visen eder för prästerna! Prästerna i Israel hade att avgöra, när en person kunde förklaras fri från spetälska. Fastän sjuka, hade de så pass tilltro till Jesus, att de gävo sig åstad, om än kanske bara på försök. Under vägen upptäckte de, att de hade blivit friska. Hade de varit moderna gudlösa människor — och även sådana kunna åkalla Gud när nöden är stor — skulle de kanske ha sagt att det berodde på en lycklig tillfällighet. En av dem nöjde sig inte med detta. Han vände tillbaka för att tacka. Denne var den ende, som drack glädjen i botten. Det är tänkvårt, att han var en samarit. Just samariterna ansågos av de fromma som gudlösa. Hur är det med oss, som vilja vara kristna: vända vi tillbaka för att tacka?

Gud säger i sitt ord: Åkalla mig i nöden, så skall jag hjälpa dig, och du skall prisa mig! Det ligger en trefaldig stegring i detta. Att i sin nöd ha någon att åkalla, redan detta är en stor själa-tröst. Att bli hjälpt ur nöden är ännu större. Men störst är att få tacka och prisa Herren. Jesus har givit en härmed samstämmig förklaring till varför Gud helst vill ge oss sina gåvor som svar på bön: Bedjen, och I skolen få, för att eder glädje skall bliva fullkomlig (Joh. 16: 24). Gud kan ge oss sina gåvor vår bön förutan, men vår glädje blir då ej fullkomlig, därför att vi då ej ledas fram till att tacka och lova. Den högsta glädjen yttrar sig ju i Guds pris. Vad lärkan känner, när hon sjunger, det vet vi föga om, men hennes sång ter sig för oss som ett uttreck för vad som fyller vårt hjärta, när vi lovsjunga. Den som en gång börjat smaka lovsångsglädjen här på jorden, kan ofta fortsätta därmed under de största lidanden, såsom många kristnas exempel visar, och på frågan när han tänker sluta, svarar han med sångaren i 104 psalmen: Jag vill sjunga till Herrens ära så

länge jag lever, jag vill lovsjunga min Gud så länge jag är till. Saligheten i himmelen beskrivs ju som lovsång, ty vårt lovsjungande här på jorden är det enda som kan tjäna som bild av vad som sker i himmelen.

Mången som ropade till Gud vid sitt sjuka barns säng, tillskriver dess räddning en lycklig tillfällighet. Kanske är det alltjämt ungefär en på tio, som kommer tillbaka för att tacka. Låt oss likna denne originelle samarit!

Sv. ps. 296: 1, 6.

Svenska Odlingens Vänner

kallar härmed sina medlemmar till ordinarie

ÅRSMÖTE

lördagen den 4 maj 1957 kl. 19.15 i Margaretaskolan festvåning (f. d. Fenixpalatset), Adolf Fredriks Kyrkogata 10, 4 tr, Stockholm.

DAGORDNING:

1. Godkännande av kallelse till årsmöte.
2. Val av mötesordförande och sekreterare.
3. Val av två justeringsmän.
4. Styrelse- och revisionsberättelse.
5. Beviljande av ansvarsfrihet.
6. Val av ordförande.
7. Val av övriga styrelseledamöter.
8. Val av revisorer och revisorssuppleanter.
9. Fastställande av medlemsavgiften.
10. Övriga frågor.

Efter årsmötesförhandlingarna berättar ingenjör *Manfred Westerblom* från Nuckö om *Mexico*, där han och hans familj nu vistats i 8 år.

Även andra än S.O.V.:s medlemmar är välkomna. Tillfälle finns att på ort och ställe anteckna sig som medlem i föreningen. Kaffe och dopp serveras till ett pris av kr. 3.50.

Förhandsmeddelande: Att S. O. V.:s årsmöte detta år hålles redan i maj innebär ingalunda att den sedvanliga hembygdsdagen skulle slopas. *Hembygdsdagen* hålles som vanligt under högsommaren, närmare bestämt *söndagen den 4 augusti*. Även detta år får vi disponera den rymliga Baggensalen ute på Restaurangholmen i Saltsjöbaden. Styrelsen hoppas att detta nya arrangemang med *årsmöte och hembygdsdag på skilda dagar* skall visa sig lyckat och att splittring och jäkt för deltagare och arrangörer nu skall kunna undvikas. Närmare om hembygdsdagen i nästa nummer av *Kustbon*, som utkommer i juli. Men reservera redan nu söndagen den 4 augusti och stäm träff med vänner och bekanta i Saltsjöbaden!

S.V.O.:s styrelse.

Gammalsvenskbybornas hemresa — riksdagsfråga

Pastor Rimmerfors' interpellation d. 24 jan. 1957 ang.
de kvarvarande gammalsvenskbyborna i Ukraina.

Herr talman! Vid sidan om de relativt stora svenska hjälpaktionerna till förmån för de ungerska och andra flyktingar, i syfte att bereda dem fristad och arbetsmöjligheter i vårt land, pågår sedan några år en aktion av mycket begränsad omfattning, nämligen överföringen av en kvarlevande grupp svenskättlingar i den ukrainska orten Gammal-Svenskby, numera Verbivka (Pilträdsbyn).

Det lär gälla cirka 170 människor, de flesta i sina bästa år. Några av dem tillbringade en tid av sin allra tidigaste barndom i Sverige i samband med den stora överflyttningen från Gammal-Svenskby till Sverige 1929. En del av invandrarna återvände som bekant till Ryssland, lockade av sovjetpropagandan. Dessa tycks sedermera ha bortförts och gått ovissa öden till mötes. Några av barnen har emellertid levat kvar i den gamla svenskbyn och med dem åtskilliga anförvanter som tidigare bott på Krimm och andra ryska orter. Nu har återigen en skara samlats i den historiska byn vid Dnjepr. En del lyckades i krigets förvirrade slutskede komma till Sverige, där de funnit sig väl till rätta. En känd svensk utlandsjournalist, redaktören Herje Granberg, fick den gången öppna väg för dem till det gamla hemlandet.

Det är denne outtröttlige vän till gammalsvenskbyborna som också nu förmedlat kontakterna. Han har själv besökt dessa människor, och han har genom samarbete med de i Sverige redan bofasta svenskbyborna upprättat en tillförlitlig förteckning över de svenskättlingar, som nu vill invandra.

Från rysk sida har stort tillmötesgående visats de gammalsvenskbybor, som vill utvandra till Sverige. Enligt uppgift kom redan den 25 juli 1956 en rysk tjänsteman från Moskva till Gammal-Svenskby och lät alla invånare i byn som önska resa till Sverige ifylla nödiga ansökningshandlingar. Han lovade att de skulle få avresa, så snart svenskt inresevisum kunde företes. Till och med sådana män, som tjänstgjort i Röda armén, lär ha fått detta löfte. Samma besked har enligt uppgift från Gammal-Svenskby lämnats bybor, som i detta ärende senare vänt sig direkt till Moskva. Därtill kommer att Svenska röda korset erhållit meddelande från Ryska röda korset, att man där är beredd att medverka vid hemtransporten.

Enligt redaktör Granbergs mening har Svenska röda korset och dess generalsekreterare Henrik Beer gjort en utomordentlig insats, när det gällt att bana väg för denna hjälpaktion. Även de svenska ämbetsverken har handlagt ärendet i positiv anda. Socialstyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen och utlänningskommissionen har tillstyrkt överförandet och förklarat sig beredda att göra vad som på dem ankommer för att aktionen skall kunna genomföras.

Vad man hittills väntat på är ett regeringsbeslut i ärendet, som gör det möjligt för dessa svenskättlingar att komma hem. Man kan vara förvissad om att ingen ohäga att hjälpa denna folkspillra ligger bakom detta fördröjande. Och likväl ligger det något upprörande i denna långa väntan. Dessutom kan man frukta att de gynnsamma utresemöjligheter, som nu tycks vara för handen, skulle kunna förändras.

Breven från Gammal-Svenskby andas också stor oro

för utgången. Detsamma gäller reaktionen bland de anhöriga i Sverige. På Gotland och annorstädes väntar man sedan några månader ivrigt på ett svenskt regeringsin-gripande, som skulle kunna återföra en grupp anhöriga till en sedan mer än tjugo år splittrad familjegemenskap. Barn väntar på sina föräldrar, föräldrar på sina barn, och syskon hoppas att få återse varandra.

Ekonomiskt sett torde överföringen av denna begränsade grupp av svenskättlingar heller inte betyda något större problem. Enligt uppgift lär ett belopp på cirka 130 000 kr. finnas kvar i den s. k. svenskbyfonden, om nu dessa kan befinnas disponibla för en utvidgad gammalsvenskbyhjälp. Dessutom har veterligen en av stockholmstidningarna, Morgon-Bladet, redan igångsatt en insamling för ändamålet.

Med hänvisning till vad här sagts anhåller jag om andra kammarens tillstånd att till hans excellens statsministern få rikta följande frågor:

1. Vill regeringen lämna kammaren en redogörelse för vad som hittills åtgjorts från statsmakternas sida för att möjliggöra överförandet till Sverige av de kvarvarande svenskättlingarna i Gammal-Svenskby?

2. Är det regeringens avsikt att vidtaga några omedelbara åtgärder för att påskynda genomförandet av denna av ifrågakvarande folkgrupp ivrigt åstundande invandring?

Regeringens svar på interpellationen lämnades av statsrådet Ericsson d. 12 febr. 1957 och löd:

Herr talman! Herr Rimmerfors har riktat följande frågor till statsministern:

1. Vill regeringen lämna kammaren en redogörelse för vad som hittills åtgjorts från statsmakternas sida för att möjliggöra överförandet till Sverige av de kvarvarande svenskättlingarna i Gammal-Svenskby?

2. Är det regeringens avsikt att vidtaga några omedelbara åtgärder för att påskynda genomförandet av denna av ifrågakvarande folkgrupp ivrigt åstundade invandring?

Då frågor som rör omhändertagande här i landet av utländska medborgare i första hand handlägges inom socialdepartementet, ankommer det närmast på mig att svara på frågorna.

Den nu aktuella frågan om överförande av ytterligare svenskbybor från Sovjetunionen till Sverige underställdes Kungl. Maj:t i en skrivelse från socialstyrelsen den 26 oktober 1956. I skrivelsen uppgavs, att f. d. svenskbybor, som nu bor i Sverige, hade ansökt hos statens utlänningskommission om inresevisum för vissa i Sovjetunionen bosatta släktingar. Det gällde uppskattningsvis 130 personer. I enlighet med praxis i sådana fall hade man från utlänningskommissionens sida begärt, att ansökningarna skulle vara åtföljda av förbindelse från sökanden att sörja för vederbörandes uppehälle här i landet. I många fall hade en sökande lämnat garanti för flera personers uppehälle. Inom kommissionen hade man inte närmare provat dessa garantiers bärkraft, men med hänsyn till vidden av de förpliktelser, som åtskilliga sökande hade påtagit sig, syntes det knappast troligt att de skulle kunna uppfylla förpliktelserna. Utlänningskommissionen ansåg emellertid

i princip, att ansökningarna borde bifallas, och den uppfattningen delades av socialstyrelsen. Socialstyrelsen ansåg statens medverkan erforderlig för svenskbybornas emottagande samt för deras bostads- och arbetsplacering i Sverige och förklarade sig villig att åtaga sig uppdraget att ordna med detta.

Över socialstyrelsens framställning avgav arbetsmarknadsstyrelsen utlåtande den 24 november 1956.

Inom socialdepartementet har därefter undersökts frågan om svenskbybornas överföring och omhändertagande. I likhet med utlänningskommissionen och socialstyrelsen har jag ansett, att försörjningsplikterna måste övertas av det allmänna i den mån de inte kan fullgöras av deras härvarande släktingar. Resekostnaderna för svenskbyborna beräknas också få bestridas av statsmedel. Vid bedömandet av svenskbybornas omhändertagande har hänsyn jämväl måst tagas till invandringen av flyktingar och andra. Jag vill bl. a. erinra om den stora ungerska flyktingströmmen, som under vintermånaderna berett vissa svårigheter vad gäller arbetsplacering. Ett överförande av svenskbyborna först under vårens lopp skulle väsentligt underlätta möjligheterna för dem att snabbt få arbete.

Olika överväganden i fråga om svenskbybornas omhändertagande har givetvis tagit en viss tid. Kungl. Maj:t har emellertid den 8 februari 1957 uppdragit åt vederbörande myndigheter att vidtaga åtgärder för överföringen och omhändertagandet av dem. Samtidigt har beslut fattats om överförande av ytterligare flyktingar från Mellan-Europa.

Herr RIMMERFORS:

Herr talman! Jag ber att få tacka herr statsrådet och chefen för socialdepartementet för svaret på min interpellation rörande gammalsvenskbyborna. Mitt tack gäller inte bara interpellationssvaret här i dag utan i om möjligt ännu högre grad det svar som gavs genom konseljbeslutet i fredags. Jag sätter emellertid värde på att statsrådet velat inför riksdagen redovisa frågans behandling, trots att den redan i sak är besvarad genom beslutet, att dessa svenskättlingar får komma till vårt land, om vägen kan öppnas för dem.

Min fråga för tre veckor sedan var framsprungen ur en oro, som vecka för vecka och dag för dag blev allt djupare, när vi märkte hur avgörandet dröjde. Gammalsvenskbyborna och deras vänner här i landet började onekligen frukta att Kungl. Maj:t glömt bort den lilla svenska folkspillran där borta i Ukraina. Det finns formuleringar i statsrådets svar i dag som ger vid handen att regeringen själv är medveten om att "övervägandena tagit en viss tid". Detta kan man utan överdrift säga. Det har gått över ett halvt år sedan de ryska myndigheterna ställde i utsikt att svenskättlingarna skulle få resa hem, om de kunde få svenskt inresevisum, och det är snart fyra månader sedan frågan lades på regeringens bord. Svenskbyborna har fruktat att ett så långt dröjsmål skulle kunna äventyra den ryska beredvilligheten. Man kunde ju där borta få den uppfattningen, att vår regering i grund och botten var likgiltig för svenskbybornas problem, en uppfattning som jag inte på något sätt hyser för egen del. Den uppfattningen på ryskt håll skulle kunna leda till att deras beredvillighet torkade in. Man kan ju inte gärna i det stycket ställa större krav på ryska regeringen än på den svenska. Det gäller dock våra stamfränder, som talar vårt språk och som har så gott som alla sina anhöriga

här i vårt land. Vi skall minnas att det är fråga om så nära släktingar som föräldrar, barn och syskon.

Ingen av oss skulle naturligtvis vilja ta ansvaret för en sådan handläggning av ärendet, att hemförandet av denna svenska folkspillra äventyrades och en dörr, som stod åtminstone halvöppen för alltid stängdes. Ingen kan önska hetare än jag — och jag vet att mina känslor i det stycket delas av kammaren — att regeringens besked inte skall visa sig ha kommit för sent. Det har meddelats att man bland gammalsvenskbyborna börjat ge upp hoppet. Sveriges representation i Ryssland bör givetvis hållas underkunnig om — och naturligtvis låta de ryska myndigheterna förstå — hur stort värde Sverige sätter på det ryska löftet att ge svenskättlingarna utresetillstånd och hur angeläget det är för oss att hemförandet inte ytterligare fördröjes.

I sakfrågan utgår jag ifrån att regeringen i sitt beslut verkligen har det svenska folket bakom sig. Vi menar att vi borde ha råd att ta emot också den kvarvarande gruppen av gammalsvenskbybor.

Det är naturligt om oron och spänningen inför de närmaste veckornas utveckling är störst bland svenskbyborna själva, både bland dem som dröjer kvar i den lilla pilgrädsbyn vid Dnjepr och bland de nu över tusentalet före detta gammalsvenskbybor, som sedan ganska länge är aktade svenska medborgare. Deras överflyttning i slutet av 1920-talet betraktades, som vi minns, som ett ganska vågsamt experiment. I dag vet vi, att det slog väl ut. Gammalsvenskbyborna har gjort heder åt sitt nya hemland. Inte minst därför har deras oro för sina anhöriga där borta i Ukraina, en oro som blivit mera påtaglig sedan 1947, också blivit vår oro och vårt bekymmer. Vi har under de gångna månaderna inte kunnat undgå att dela deras förvåning och någon gång t. o. m. deras bitterhet över att ingenting skedde.

Kanske skall man inte klandra denna deras inställning. Nu delar vi deras glädje. Det är vår varma förhoppning, att Ryssland nu skall hålla sitt ord och låta en svensk ambassadelegation eller eventuellt ryska Röda korset i samarbete med svenska Röda korset, ordna för deras hemfärd. Båda dessa organisationer är villiga att hjälpa till.

I den mån interpellationen i något avseende kommit att påskynda ärendets behandling, noterar jag detta med tacksamhet. Under alla omständigheter hälsas regeringens beslut med tillfredsställelse.

Statsrådet ERICSSON:

Herr talman! För såvitt herr Rimmerfors lade särskild vikt vid att det förvisso tagit tid att behandla denna fråga, finns det kanske anledning för mig att säga, att man på vissa håll kanhända tagit väl lätt på denna framställning. Regeringens beslut under fredagen innebar att svenska staten skall svara för invandrarnas resa hem till Sverige och för deras försörjningsmöjligheter här. Det är av väsentlig betydelse både när det gäller denna grupp och andra flyktingar att utkomst här i Sverige kan beredas vederbörande. Det går inte att bortse ifrån detta. Herr Rimmerfors vet mycket väl att en del av den grupp, som nu efter vad vi hoppas kommer till Sverige, varit här förr. Att de lämnade Sverige på 1930-talet, berodde på vissa omständigheter. Jag vill inte säga att det var svårt för dem att ta sig fram här, men jag utgår ifrån att herr Rimmerfors menar, att vi nu har det avsevärt bättre på den svenska arbetsmarknaden och att det nu skall lyckas

att placera in dem, så att de kan stanna. Detta bör man ha klart för sig.

Jag vet inte vilka dokument som herr Rimmerfors åberopar sig på när han säger, att sovjetryska medborgare lämnat besked om att gammalsvenskbyborna kommer att få utresetillstånd. Utlänningskommissionen kommer att lämna inresetillstånd till Sverige, och genom vår ambassad i Moskva kommer det att göras en framställning till vederbörande sovjetryska myndighet, som omsider kommer att lämna besked.

Jag tror att det finns anledning att framhålla nu, liksom när det gäller att överföra andra flyktingar, att skall förflyttningen bli till glädje för oss själva och framför allt för de människor som kommer hit, måste man ha ordnat en någorlunda dräglig tillvaro för dem här i Sverige.

Herr RIMMERFORS:

Herr talman! Jag vill ingalunda klandra regeringen för att den tar grundligt och allvarligt på en fråga som denna. Det är säkerligen tillbörligt att undersöka möjligheterna på arbetsmarknaden. Detta har också skett under dessa väntemånader på ett betryggande sätt. Jag har tvärtom givit uttryck för min synnerliga uppskattning och tacksamhet för regeringens sätt att förbereda överföringen. Men nog tycker jag att denna folkspillra intar en något annan ställning till vårt land än exempelvis flyktingar från Ungern, som vi också med all rätt gör allt vad vi kan för. Det är här fråga om folk av vår egen stam, folk som talar vårt eget språk och som nu vill komma till det gamla hemlandet. Vi har sedan många år tillämpat den kutymen, att svenskättlingar haft lättare att komma in i landet, och de har även tagits emot något snabbare. Den principen tillämpade man exempelvis beträffande estlandssvenskarna, både när det gällde att ta emot dem och när det gällde att ge dem svenskt medborgarskap.

Herr statsrådet sade, att en del av dessa personer varit här förut. Ja, det är möjligt att några av de till mogen ålder komna var här 1929. Men flertalet i denna grupp är mellan 30 och 40 år, och dessa personer var sålunda barn vid den tiden, då de var här med sina föräldrar. Det är sant att de lät locka sig att återvända till Gammal-Svenskby, men flertalet av dem lär ha fått fara därifrån och gått mycket omilda öden till mötes. Nu gäller det barn, hustrur och anhöriga till dem som var i Sverige.

Men den frågan är ju härvidlag inte den viktigaste. Jag anser att vi nu med tacksamhet skall göra vad vi kan för dem som begärt att få komma hit. Med stor glädje noterar vi regeringens beredvillighet att på ett så här betryggande sätt ordna för dem i stället för att bara kasta ut dem på den svenska arbetsmarknaden.

Jag vill emellertid göra en reflexion i anslutning till vad jag sade förut, nämligen att medan man ordnat så här ordentligt för dem, kunde man möjligen ha givit ett principiellt förhandslöfte, att man var villig att öppna väg för dem. Detta så mycket mer som åtminstone jag fått den uppfattningen att de ryska myndigheterna tidigt varit inkopplade på ärendet och fått klart för sig, att det skulle finnas möjligheter för invandring till Sverige.

Socialministern undrade varifrån jag fått dessa uppgifter. Jag vet ingenting annat än vad som framkommit av brev från Gammal-Svenskby, där man berättar om en rysk emissarie, som den 25 juli 1956 besökte byn och lät alla dem ifylla utresehandlingar, som ville fara till Sve-

Jag är svensk

av Kristoffer Hoas

*Svensk jag är till kropp och själ,
Svensk jag är till sinnet.
Sveriges lycka och dess väl
Har jag djupt i minnet.
Gud välsigne, är min bön,
Sveriges bygd så ljuv och skön.*

*Svensk jag föddes, svensk jag är,
Som en svensk jag tänker.
Och det bästa, Gud beskär,
Sveriges land jag skänker.
Jag den jord mig livet gav,
Älska vill intill min grav.*

*Svensk jag blir intill min död,
Då mitt hjärta brister.
Svensk jag är i lust och nöd,
Svensk om allt jag mister.
Själva jag går till graven kall —
Sverige evigt leva skall.*

rige. Han hade i samband därmed förklarat att det låg väl till för en utresa. Sedermera har representanter för bybefolkningen uppvaktat myndigheter i Moskva och fått precis samma försäkringar, att en överflyttning till Sverige inte skulle möta några hinder från rysk sida. Det är klart att dessa besked inte är jämförliga med regeringspapper, men jag har ändå fått den uppfattningen att man inte för länge fick dröja med att gå in genom en sådan halvöppen dörr.

Till sist vill jag, herr talman, gärna tillägga, att det från min sida inte på något sätt är fråga om en anklagelse mot regeringen för medveten kallsinnighet. Allra minst har jag anledning att tro socialministern om okänslighet för mänsklig nöd och personliga tragedier. Det framgår av svaret och av hela vårt resonemang här att den, som vi tycker, långa väntetiden — att den varit lång antydde ju statsrådet själv — helt enkelt sammanhänger med Kungl. Maj:ts nådiga tågordning. Det kan emellertid ibland ligga fara även i ett dröjsmål som är betingat av saklig omvårdnad, särskilt när det gäller människors väl och ve.

Statsrådet ERICSSON:

Herr talman! Jag tycker det är naturligt att vi har väntat att beslutet tagit sin tid. Vad beträffar mitt uttalande att man skall sörja för att vederbörande tas om hand på ett värdigt sätt och att man skall söka bereda dem arbete, vet herr Rimmerfors mycket väl, att vi under vinterhalvåret har svårt att placera människor på den svenska arbetsmarknaden. Under sommarhalvåret går det mycket lättare, och det är därför vi har beslutat inte bara att denna grupp skall få invandra utan också att vi skall ta emot ytterligare flyktingar från Ungern, som jag förmodar kommer hit under vårens lopp, då vi har de bästa möjligheterna att bereda dem arbete här i Sverige.

Härmed var överläggningen slutad.

Tjugo år efteråt

Nu har tjugo år gått sedan vi — en ung kvinna och fyra unga män — lämnade Svenska gymnasiet i Hapsal. Och tjugofem år blir det till hösten, sedan vi första gången trädde in genom gymnasiebyggnadens magnifika port.

Minnena från denna tid är egentligen bara glimtar, skärvor i själens dunkla grottor, för att använda en stor diktares ord. De tidigaste minnes-skärvorna är sådana som tappats från en nattlig karavan: hästar med nickande huvuden och kärror som skramlar fram längs den slingrande landsvägens kalkgrå band i nattens dunkel; doft av damm och nattfuktig åkervinda i dikena; glimmande lysmaskar; lugna röster; sensommar. Det är rickulbor och nucköbor på väg till Hapsal. Och själv är man med i denna karavan. Man lämnar höstsysslorna på gården, flundrefiske och strömmingsfiske, potatisupptagning och höstplöjning, allt för att flytta till staden och insupa lärdom. Man skall till att läsa latin och tyska, man skall lära sig estniska och proppas full med högre matematik, fysik, kemi och filosofi, historia och geografi. Man är sömning, nervös och förväntansfull.

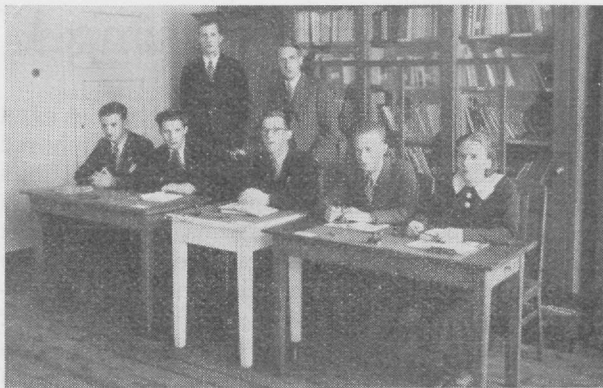
Och så sitter man tidigt på morgonen i ett kök och dricker kaffe, bortkommen i sin nya fina kavaj och uppfylld av hemlängtan. De får nog litet besvärligt med korna och fåren därhemma, tycker man. Vem ska valla dem nu varje dag?

Så går man till skolan. Som väl är, är man inte ensam. Där finns en hel rad bekanta från hemtrakten, och detta gör att man glömmer den ensamhetskänsla, som smugit sig över en, när pappa vänt hästens mule hemåt igen.

Det dröjer förstas inte många dagar, förrän man är varm i kläderna. Roligt är det också, och inte särskilt svårt. Man har ju gått och lärt sig en mängd latinska växtnamn redan tidigare — av pur intresse för latinet — och behöver inte plugga så våldsamt. Dagarna blir till veckor, veckorna till månader. Tiden rusar i väg. Man trivs i den fina skolan, som är så minutiöst ren och prydlig, man byter snällt till gymnastikskor, så snart man kommer inom skolans väggar och känner vederbörlig respekt, när en grymtande hostning i korridoren bebådar rektors ankomst.

Egentligen var vi bara hyresgäster i det estniska gymnasiet byggnad, och vi hade våra klassrum vägg i vägg med esterna. Vad var naturligare än att det blev slagsmål, när estniska pojkar uppträdde utmanande. Alla tvistemål bilades emellertid mycket snabbt, dels därför att våra motståndare ofta fick stryk och dels därför att det inte var roligt att slåss jämt. I stället lärde vi oss esternas språk och uppvaktade de estniska flickorna.

Vi hade bara ett par svenska lärare (från Sverige). Dessa fick sköta undervisningen i de flesta

Främre raden fr. v. E. Nyman, A. Stenholm, L. Nelsson, E. Lagman, M. Lindström. Stående fr. v. H. Adolfsson, S. Boräng.

ämnen. När vi lärt oss estniska, kunde emellertid även estniska lärare rycka in och undervisa i några ämnen: slöjd, teckning, estnisk historia, Estlands geografi. Rektorn, som var est men hade studerat i Helsingfors, skötte matematikundervisningen på svenska. Sångläraren, som var gift med en estlandssvenska, hade inget besvär med de svenska sångtexterna. Sången var f. ö. ett av de mest uppskattade ämnena på schemat. Redan från början fick vi tillsammans med första årsklassen (från året innan) en god kör, och denna bestod under de följande åren. — Bland kuriositeter bör nämnas vår av nuvarande biskopen Sven Danell omvittrade förkärlek för satsanalys.

Inkvarteringen och mathållningen var ett kapitel för sig. Naturprodukter måste man ha med sig hemifrån. De lämnades i värdinnans vård, och denna lagade vår mat. För ett i allmänhet ganska hyggligt rum och denna omvårdnad betalade man 3—4 kr. i månaden. Men nu kunde det hända, att alla pojkar inte var snälla hyresgäster. En gång drog en knivkastningsepidemi över Svenska gymnasiet elever, och med denna följde sönderhackade golv och uppsägningar till flyttning. Det kunde också hända att idrottsredskap användes till att spetsa gurkor och pumpor på i den idylliska stadens köksträdgårdar. Men allt detta var företeelser av hastigt övergående art, och man måste nog säga, att de svenska eleverna snabbt skaffade sig ett stabilt rykte som föredömen i fråga om både läsning och uppförande.

Åren gick. Somliga orkade inte hänga med, nya kom till uppifrån. Nya trevliga lärare fick vi. Våra vyer vidgades och vi fick större krav på tillvaron och oss själva. Det gällde att tillägna sig all den finess, som staden Hapsal (3000 inv.) hade att erbjuda. Skolans fester, både esternas och svenskarnas, var sobra och fina tillställningar, det sjöngs och uppfördes operett. De unga kvinnorna skulle uppvaktas och dansas med. Och så tog man mod till sig och deltog i de av skolan anordnade kurserna i hur man skulle dansa, skicka sig och uppträda höviskt.

Varje vår fick man dessutom pröva på det militära lägerlivet, skjuta med armégevär och kul-

Modersmålets sång

Vad det betyder att ha en sångskatt på det egna modersmålet känner vi alla. Det spontana behovet att få använda sången som uttrycksmedel finns hos alla folk och ur folkdjupet har folksångerna sprungit fram. Även estlandssvenskarna har haft sådana sånger, av vilka de flesta dock inte längre existerar, delvis genom missriktat nit från väckelsepredikanternas sida. Längre kom sedan de rent andliga sångerna att utgöra estlandssvenskarnas fasta sångskatt. Man sjöng de älskade sångerna inte bara för sin uppbyggelse utan för att lätta upp den trista vardagen. För förståelsen av högsvenskan har de svenska sångerna, antingen de varit profana eller religiösa, sannolikt haft en mycket stor betydelse. Sången på modersmålet hade sålunda en flerfaldig uppgift: att stimulera och stärka för stunden, att verka förenande vid sammankomster, att bibringa kunskaper i skriftspråket.

Så länge estlandssvenskarna förblev en folkstam som levde isolerad från moderlandet och

spruta, åla i markerna och gräva ned sig. När vi var färdiga, fick vi som bästa klass i skytte i landet mottaga utmärkelsetecknen ur överbefälhavarens hand.

Våren 1936, när den första årgången utexaminerades, fick vi vara med på en skolresa till Sverige, en ganska överväldigande upplevelse.

Nästa år stod vi helt plötsligt längst fram i skolans mäktiga aula och mottog våra betyg ur rektors hand. Där deklamerades Sten Selanders En bondestudent. Symbolik alltså. Men inte kände vi oss precis som bortkomna bondestudenter. Våra hjärnor hade sedan länge börjat uppsaga livsfilosofi, vit krage måste det vara, helst även i vardagslag, och det skulle dansas och konverseras med finesse. Det var fem ganska intensiva år vi hade bakom oss. Högtidligt som det var på avslutningsdagen, tänkte man på det klassiska språk man med iver och möda hade tillägnat sig: *Ea, quae hic magna cum labore diligenter accepimus, per totam vitam in animo tenebimus* eller något ditåt, som skulle låta bra just i det ögonblicket, alltså en försäkran om att man nog skulle försöka minnas det som man inhämtat under rektor Ükstis fasta och inspirerande ledarskap.

Nu tjugo år efteråt är vi: en fil. mag. och ordinarie läroverksadjunkt, en sjuksköterska, en officer och två fil. licentiater med doktorsavhandlingar i manuskript. Och våra efterkommande är icke fåtaliga.

Men dessa tjugo år har varit hårda år, som satt märken i våra ansikten och våra själar. Vi är den generation som just hunnit mogna för att uppleva ofärdsåren och fatta händelserna. Men mera härom i våra memoarer.

En av de fem från 1937.

Modersmålets sång

J. F. Hagfors

*Hur härligt sången klingar
På älskat modersmål!
Han tröst i sorgen bringar,
Han skärper sinnets stål.
Vi hört den sången ljuda
I ljuvlig barndomstid,
Och en gång skall han bjuda
Åt oss i graven frid.
Du sköna sång, vårt bästa arv
Från tidevarv till tidevarv,
Ljud högt, ljud fritt från strand till strand
I älskat fosterland.*

*Vad ädelt fädren tänkte,
Vad skönt de drömt en gång,
Det allt de åt oss skänkte
I modersmålets sång.
Hur våra öden randas, den sången är oss kär,
Vår själ i honom andas,
Vår rikedom han är.
Du sköna sång, vårt bästa arv
Från tidevarv till tidevarv,
Ljud högt, ljud fritt från strand till strand
I älskat fosterland.*

vars medlemmar också bodde starkt utspridda ägde de ingen samlande symbol och hade knappast heller behov av något sådant som en egen "nationalsång". Med tiden uppstod emellertid en stark gemenskap, tillkommen genom intensivare umgänge med stamfränderna i Sverige och Finland, genom bättre utbildning, genom fler inbördes sammankomster. En bit in på detta århundrade uppstod så behovet av en svenskbygdens egen nationalsång. Vad var då naturligare än att tack-samt anamma den sång som redan blivit en samlande symbol för finlandssvenskarna men även gjort sitt segertåg i Sverige och på andra ställen där svenskar bo, nämligen den finlandssvenske publicisten Johan Fridolf Hagfors' utomordentligt stämningsfulla och lättsjungna *M o d e r s m å l e t s s å n g*.

Från 1920-talet börjar Modersmålets sång bli allt vanligare vid estlandssvenskarnas sammankomster och under vår nationella blomstringsperiod under 1930-talet var det nästan omöjligt att tänka sig ett allvarigare menat samkväm utan denna tändande sång. Den sjöngs av våra körer, den sjöngs unisont, den väckte slumrande känslor. Det var inga tomma fraser för oss, varje ord fick konkret innehåll.

Hur många av oss vet att Johan Fridolf Hagfors skrivit såväl ord som text till Modersmålets sång och att den tillkom redan under 1890-talet i Åbo, där Hagfors levde under sin mannaålder och var chefredaktör — egendomligt nog — för den rent finskspråkiga tidningen Turun Lehti. Hagfors var tydligen en mycket moderat man och blandade sig inte aktivt i språkstriden mellan finnar och svenskar och föga anade han väl vilken stor tillgång hans sång skulle bli inte bara för Finlands svenskar utan för svenskar och svenskättlingar jorden runt. Sedan Turun Lehti upphört 1918 flyttade Hagfors över till Sverige, hustruns hem-

Hur är det med konstintresset?

Oskar Lundefjord (Luks) är född i Gambyn på Labbasgården. Redan som liten skolpojke var han road av teckning. Men det dröjde länge, innan han fick råd att utveckla sin talang. Han har tagit privatlektioner hos ingen mindre än professor Otte Sköld och sedan har han för att förkovra sig vistats på Sicilien. På en utställning i Borlänge för några år sen fick Oscar Lundefjord idel positiv kritik för sina alster. Särskild uppmärksamhet väckte hans sätt att måla porträtt. En greklandsresa leker honom nu närmast i hågen.

Jag har hamnat på en tämligen avsidig plats i det inre av landet, och följden har blivit den, att jag så gott som isolerats från mina senare hitflyttade landsmän. Men jag har dock hört, att en stor del estlandssvenskar har blivit jämförelsevis välbärgade här i Sverige. Detta faktum gläder mig synnerligen. Men jag undrar, om inte den kulturella och andliga utvecklingen släpar något efter den materiella. Vilken uppfattning och vilka synpunkter har mina kära landsmän, när det gäller t. ex. bildkonsten, konsthantverket, musiken och litteraturen? Mången gång har jag sett beklämmande bevis på hur kulturell förflackning och ytlighet triumferar. Utanför en modern påkostad villa står ett dollargrin, men inomhus möts man av unken skräckkamaratmosfär. Det är inte bara tavlorna på väggarna som är värdelösa,

land, och levde under knappa förhållanden i Stockholm till 1931. Han är begravd på Skogskyrkogården i Enskede och på hans grav har finlandssvensk ungdom rest en vacker minnessten till skaparen av Modersmålets sång. Det kan erinras om att Hagfors under sin livstid fick röna många vackra bevis på uppskattningen av Modersmålets sång. Året före hans bortgång uppvaktades han bl. a. av estlandssvenskar från Ormsö som sjöng Modersmålets sång för honom. Det var en högtidlig och gripande stund säger de som var närvarande.

Den 11 mars 1957 blev det jämt 100 år sedan Johan Fridolf Hagfors föddes. Med anledning därav hade representanter för finlandssvenskarna, Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet och estlandssvenskarna ordnat en gemensam utflykt till Hagfors grav. Kransar nedlades från respektive organisationer, ett minnesanförande hölls av ordföranden i föreningen Svensk-Finlands Vänner adjunkt Martin Wellander och en elevkör från sångrealskolan i Adolf Fredriks skola i Stockholm sjöng.

Estlandssvenskarna är tacksamma för den gåva Johan Fridolf Hagfors gett dem i form av Modersmålets sång. Måtte den sången alltså få ljuda högt och fritt överallt där svenskar bygga och bo.

Elmar Nyman

hela inredningen är tarvlig, ful och smaklös. Lektören kan bestå i Vecko-Revyn eller Hela Världen. Musikintresset sträcker sig inte längre än till några dragspelslåtar. En stilla undran: Vad lever dessa människor egentligen för? Sådana människor är dock mer att beklaga än klandra. De har inte fått lära sig något, som jag tycker är mycket väsentligt: att ösa glädje, trivsel och njutning ur skönhetsens källa. Tyvärr har alltför få upptäckt denna rikedom. Personligen kan jag inte nog understryka, hur innehållsrik och livsbejakande tillvaron kan bli, när man blivit medveten om vilka skönhetsvärden, som ryms inom konsten. Det är en ringa förlust att avstå från banala nöjen, bekvämligheter, dyr mat m. m. m. Omge dig med vackra saker, som man med nöje ser på och trivs med mellan måltiderna, efter arbetet eller på fridagarna! Gör ditt hem vackert och trivsamt!

Men hur ska man veta vad som menas med god och äkta konst, undrar nog en och annan. Liksom på alla andra områden gäller det också här, att lära och studera, att odla och förädla sin smak. Besök konstutställningar så ofta tillfälle därtill yppar sig och besök museer. Böcker, tidskrifter och planschverk har även en hel del att ge den konstintresserade. Försumma heller aldrig att delta i konststudier. Det kanske finns en dylik grupp på din arbetsplats. Att här i Kustbons begränsade spaltutrymme ge lektioner i konstförståelse låter sig inte göra. Jag vill bara nämna, att liksom ett musikstycke bygger på toner och rytm, bygger bildkonsten på valörer och linjer. Skulpturen i huvudsak på former. Gemensamt som en ryggrad i all konst är kompositionen, likaså den personliga stilen och den individuella tolkningen i konstnärernas arbete. Det kan måhända ta flera år, innan du lärt dig att förstå och uppskatta god konst. Men har en gång intresset för estetiska värden blivit väckt, kan det bli till en lidelse, ja rent av till en last, men i så fall en härlig last.

Nu ska ingen tro, att jag med god konst bara menar tavlor, som man hänger på väggarna. En mycket förnämlig konststart är skulpturen. Men den är tyvärr mycket dyr. Det finns också något som heter konsthantverk. Dit räknar man närmast keramik, glas och textilier. Det finns underbart vackra saker inom det moderna svenska konsthantverket.

Det råd som jag först som sist vill ge alla i konst obehövande är: Köp aldrig någon tavla av kringresande dörrknackare eller försäljare vid arbetsplatserna. Även om tavlan endast kostar några tior, så är det för dyrt. Detta är i regel, vad man kallar för "hötorgskonst" och saknar således både konstnärligt och materiellt värde. Spara i stället på dina slantar, tills du kan köpa en vacker, gedigen sak, som förskönar ditt hem och förnöjer ditt öga.

Oscar Lundefjord.

Anton Vesterberg 60 år

Den 4 juni fyller Anton Vesterberg, Utö, 60 år. Det torde inte finnas många estlandssvenskar som inte känner eller hört talas om f. d. Höbring-läraren, som med sådan energi och målmedvetenhet ägnade sig åt den estlandssvenska bygdeungdomens fostran.

Många målsmän och elever vittnar värtaligt om Anton Vesterbergs duglighet som pedagog. I Svensk-Estland hade man som lärare inte bara att följa kursfordringarna i största allmänhet. Det gällde också att ge eleverna något därutöver: att lära dem behärska det svenska modersmålet i tal och skrift, att ägna sig åt elevernas fritidsproblem och följa och hjälpa dem även efter slutad skolgång. Allt detta gjorde Anton Vesterberg med uppoffrande nit och starkt personligt engagement. Han ordnade läsaftnar och sångövningar för bygdeungdomen, han startade strängorkestrar, bildade idrottsföreningar och entusiasmerade dem som hade talanger att fortsätta sin utbildning eller att åtminstone inte dra sig för att medverka i programmen vid de fester och samkväm som skulle berika och förgylla vardagens enahanda. Kort sagt: Anton Vesterberg var en boren ungdomsledare, vars insats kommit den estlandssvenska ungdomen tillgodo i många sammanhang.

Estlandssvenskarna hade inte många förmågor och de som fanns måste nyttjas i skilda sammanhang. Anton Vesterberg var engagerad i Svenska Odlingens Vänner verksamhet under en lång följd av år och han var också med i andra föreningar och i det kommunala livet. Vad var naturligare än att han skulle utses till den förste ordföranden i Svenska Odlingens Vänner när föreningen ånyo startades här i Sverige. Det var en stor tillgång för föreningen att den på denna post fick ett samlande namn hemifrån, som alla kände till, nu när gammalt och nytt skulle smälta samman. Under ett antal år påtog sig Anton Vesterberg denna börda trots det svåra handikappet att vara bosatt långt ifrån den övriga styrelsen. Det länder honom till heder att han ville ge den nya föreningen en välbehövlig stadga och start. Svenska Odlingens Vänner har velat visa sin uppskattning genom att utse honom till sin hedersledamot.

I Sverige har Anton Vesterberg än en gång hunnit gå genom ett folkskoleseminarium och även tagit examen som organist. Han har nu under mer än ett decennium verkat som lärare och kantor på Utö i Stockholms skärgård och även där genom aktiv insats i ungdomsarbetet och i det kommunala och kyrkliga livet blivit en uppskattad man.

På hans 60-årsdag tackar vi estlandssvenskar Anton Vesterberg för vad han gjort för oss, för

Ester Nyman 65 år den 5 maj

Vem minns inte den glada pigga själen, som kom till Reval hösten 1916, den nybakade folkskollärarinnan från seminariet i Ekenäs? Jo, henne minns nog alla svenska revalsbor och även många andra ute i svenskbygderna. Det var fröken Ester Nyman som fick det ansvarsfulla uppdraget att starta en svensk folkskola i Reval för "nu var det så dags"...

Full av aktivitet och sprudlande livsglädje satte hon igång med det sig anförtrödda värvet. Genom sin medfödda generositet inskränkte hon sig icke till skolarbetet allena, utan hon ägnade hela sin fritid åt olika kulturella uppgifter inom förenings- och församlingslivet.

I sju år hade vi revalsbor den stora förmånen att ha henne hos oss som lärarinna och vän. 1923 på våren återvände hon till sitt hemland, där hon fortsatte sin kallelse inom fosterlandets landamären.

Heder och tack, kära Ester, för ditt arbete bland estlandssvenskarna och för all den glädje Du skänkt oss under de år Du vistades och verkade i det fria Estland. —

D. P-n.

"Estniskt hus" i Stockholm

Det finns 20.500 estniska flyktingar bosatta i Sverige och för att stärka den inbördes samhörigheten och främja det estniska kulturlivet här i landet planerar kolonin ett "Estniskt hus" i Stockholm. Projektet har varit aktuellt några år och nu anser man sig så långt kommen med planerna att förverkligandet kan skönjas.

Huset skall bli i sex våningar med två källarvåningar för garage och lagerlokaler och dessutom ingår en annexbyggnad med kombinerad teater- och konsertsal för 400 åskådare i planerna. Meningen är också att samla olika baltiska organisationer till detta hus samt att låta estniska läkare, advokater och affärsmän här bedriva sin verksamhet på ett och samma ställe. I första våningen förläggs affärerna, i andra och tredje våningarna placeras kontors- och sällskapsrum, ett s. k. "estniskt hem" samt organisationernas lokaler. Läkare och advokater får sina tillhåll i fjärde och femte våningarna och högst upp skall ett hotell inrymmas. På takvåningen skall slutligen ett konditori med terrasservering ligga.

Ett aktiebolag bildades i december 1954 — "Estniskt Hus" — och i styrelsen återfinnes representanter från skilda estniska organisationer med ärkebiskop Johan Köpp som hedersordförande. Styrelseordförande är t. f. byråingenjör Volde-mar Kask i Väg och Vatten.

— Byggnadskostnaderna beräknas till ungefär 3 miljoner kronor. Hittills har man fått över 600 aktietecknare och inom några år beräknas aktiekapitalet vara uppe i 500.000 kr. De resterande 2.5 miljonerna ska täckas med lån.

hans idealism och tro på ungdomen och önskar honom lycka till och hälsa för framtiden! E. N.

Vår kära Moster och Faster

Maria Alkvist

född den 8 december 1873 på Ormsö
insomnade lugnt och stilla i tron på sin
Frälsare den 13 februari 1957 på Mörby
Lasarett. Sörjd och saknad av syskon-
barn släkt och många vänner.

Så Din strid Du kämpat ut
Palm och krona får till slut
Genom jorden bärgad väl
Änglar burit hem Din själ.

Min älskade Make
min kära lilla Pappa, vår Bror och Morbror
August Harald Stromback

född den 20 februari 1919
död den 21 februari 1957
har lämnat oss i djupaste sorg.

LINDA

Siv

Systrar, svågrar, svägerskor,
syskonbarn, släkt och vänner

Sakta kom döden,
den kom som en vän,
den tog Dig vid handen,
den förde Dig hem.

Heinrich Nyländer

född den 14/4 1923 i Reval
avled hastigt den 27/9 1956 i Södertälje.

Sörjd och saknad av mor samt
släkt och vänner

O Jesu Krist, vår hjälp i nöd,
Du känner bäst den bittra död,
Du har den övervunnit.
Du vet, att vår natur är svag
Och bävar, när vi se en dag,
Att ut vårt timglas runnit.

Min älskade Maka
Olga Thomsson

f. Österblad

fädd den 11 juli 1896
död den 22 mars 1957

Djupt sörjd och saknad av

KRISTOFFER

SENFRIID, IRENE och LEIF

Jag har förhärligat Dig på jorden
och det är evigt liv i Jesus Kristus.

Vår kära Mor, Farmor och Mormor

Kristina Seman

född Ribon den 15 april 1880
insomnade lugnt och stilla i dag. Djupt sörjd
och saknad av oss, övrig släkt och vänner.

Stockholm den 3 april 1957.

BARNEN

Barnbarnen

Nu vill jag bryta upp,
Nu vill jag hädan fara.
Och komma till det land,
Där mig är gott att vara.
Jag kämpat länge nog
med brister och besvär;
Nu längtar jag till ro,
och Gud mig ro beskär.

Min älskade Make
vår käre Far, Farfar, Morfar och Bror

Anton Vesterman

född den 29 jan. 1889 i Rikull
avled den 23 febr. 1957 i Danderyd

Djupt sörjd och saknad av

MAKA

Barn och Barnbarn,
Syster, släkt och vänner.

Ett hjärta av godhet
har slutat att slå,
den eviga vilan har kommit
Oändlig är saknaden,
bitter och stor.
Dock finns en tröst,
Du sover i ro.

Ar 957
Kustbo

Stockholms-Tidningens
estniska utplaga
Stockholm

Utgivarkorsband

FAMILJENYTT

Födda

Leif Krister, född den 1 november 1956 i Stockholm, son till Britta Hallberg född Schönberg och Robert Hallberg.

Döda

Fröken Maria Alkvist, född den 8 december 1873 på Ormsö, avled den 13 februari 1957 på Mörby Lasarett.

Änkefru Gertrud Gärdström, född Rosenblad den 9 oktober 1874 på Ormsö, avled den 27 februari 1957 i Stockholm.

Änkefru Maria Holm, född Slät den 22 mars 1872 på Ormsö, avled den 8 februari 1957 på Rosenlunds Vårdhem i Stockholm.

Henrich Nyländer, född den 14 april 1923 i Reval, avled den 27 sept. 1956 i Södertälje.

Hans Storm, född den 28 april 1905 på Ormsö, avled den 10 december 1956 i Norrköping.

August Harald Stromback, född den 20 februari 1919 på Nuckö, avled den 21 februari 1957 i Stockholm.

Fru Olga Thomson, född Österblad den 11 juli 1896 på Nuckö, avled den 22 mars 1957 i Rosersberg.

Anton Westerman, född den 29 januari 1889 i Rickul, avled den 23 februari 1957 i Danderyd.

Bemärkelsedagar

95 år.

Lindström, Johan, född den 18 juni 1862, Ormsö.

90 år.

Westerblom, Kristian, född den 26 juni 1867, Reval.
Stor, Gertrud, född Lindström, den 2 juli 1867, Ormsö.
Nyblom, Agneta, född Liljebäck, den 8 aug. 1867, Ormsö.

85 år.

Nyholm, Katarina, född Hamberg, den 3 juni 1872, Ormsö.
Reets Maria, född Silberg, den 6 aug. 1872, Nuckö.
Pihl, Katarina, född Nyblom, den 14 aug. 1872, Ormsö.

80 år.

Peterberg, Katarina, född Vinkvist, d. 15 juni 1877, Ormsö.
Åkerman, Maria, född Blomman, den 16 juni 1877, Ormsö.
Lindström, Maria, född Lindkvist, den 10 juli 1877, Ormsö.
Tegelberg, Matts, född den 10 juli 1877, Rickul.
Bedman, Lisa, född Brun, den 13 juli 1877, Nuckö.
Nyman, Mina, född Rant, den 15 juli 1877, Nuckö.
Bäckman, Hans, född den 18 juli 1877, Ormsö.
Westerberg, Anders, född den 28 juli 1877, Ormsö.
Lagman, Lena, född den 6 augusti 1877, Rickul.
Söderholm, Lena, född den 23 aug. 1877, Nuckö.
Marks, Hulda, född den 24 aug. 1877, Odinsholm.

75 år.

Alberg, Katarina, född Lindström, d. 2 juni 1882, Ormsö.
Hollman, Kristine, född Vesterbom, d. 4 juni 1882, Runö.
Klingberg, Tio, född Sandsten, den 5 juni 1882, Rickul.
Waksam, Tomas, född den 14 juni 1882, Ormsö.
Söderman, Pauline, född Laheman, d. 19 juni 1882, Vippal.
Nyberg, Katarina, född Lindkvist, d. 24 juni 1882, Ormsö.

Nyman, Joel, född den 29 juni 1882, Nuckö.
Rönnkvist, Agneta, född Andersin, d. 20 juni 1882, Ormsö.
Koinberg, Lena, född Åkerblad, den 21 juli 1882, Rickul.
Fagerström, Juli, född Valp, den 26 juli 1882, Vippal.
Mickelin, Maria, född Appelblom, den 12 aug. 1882, Ormsö.
Alberg, Lars, född den 17 aug. 1882, Ormsö.
Vikman, Matts, född den 21 aug. 1882, Rickul.
Aspelin, Johan, född den 24 aug. 1882, Ormsö.
Grönberg, Martha, född Brandt, den 26 aug. 1882, Reval.

70 år.

Devid, Lilly-Viktoria, född Matson, d. 11 juni 1887, Nargö.
Borrman, Eva, född Vesterholm, den 12 juni 1887, Rickul.
Tomingas, Lisa, född Pöhl, den 22 juni 1887, Reval.
Alun, Karl, född den 10 juli 1887, Nuckö.
Sjöman, Gertrud, född Karlström, den 13 juli 1887, Ormsö.
Murman, Maria, född Alström, den 11 aug. 1887, Ormsö.
Tammeveski, Karl Johannes, född d. 22 aug. 1887, Hapsal.

60 år.

Westerberg, Anton, född den 4 juni 1897, Rickul.
Engbusk, Gustav, född den 9 juni 1897, Nuckö.
Gineman, Lovisa, född Kärras, den 9 juni 1897, Nuckö.
Sarapuu, Britta, född Matsson, den 10 juni 1897, Nargö.
Westerberg, Hans, född den 14 juni 1897, Ormsö.
Malm, Harry, född den 22 juni 1897, Reval.
Rant, Maria, född Vitman, den 26 juni 1897, Nuckö.
Sandberg, Lovisa, född Tanseri, den 26 juni 1897, Nuckö.
Sprenk, Artur, född den 29 juni 1897, Reval.
Vidgren, Katarina, född Bergström, d. 7 juli 1897, Ormsö.
Söderman, Maria, född den 12 juli 1897, Vippal.
Borrman, Alfred, född den 15 juli 1897, Rickul.
Österman, Kristof, född den 16 juli 1897, Nuckö.
Gronski, Ilja, född den 18 juli 1897, Reval.
Reial, Eugen, född den 25 juli 1897, Fellin.
Vikstrand, Hedvig, född Benas, den 25 juli 1897, Runö.
Vinter, Alexander, född den 1 aug. 1897, Korkis.
Eriksson, Maria, född den 7 aug. 1897, Reval.
Freiman, Julia, född Sedman, den 9 aug. 1897, Nuckö.
Bertholm, Elvine, född Hamberg, den 12 aug. 1897, Rågö.
Berensson, Helene, född Kokas, den 19 aug. 1897, Runö.
Gjårdman, Agneta, född Notman den 26 aug. 1897, Ormsö.

50 år.

Luther, Adolf, född den 13 juni 1907, Nargö.
Schönberg, Leontine, f. Mathiesen, d. 29 juni 1907, Nuckö.
Thomsson, Mathilda, född Stahl, den 1 juli 1907, Rickul.
Sekobon, Hulda, född Kistback, den 5 juli 1907, Nuckö.
Alström, Hans, född den 14 juli 1907, Ormsö.
Lilja, Anders, född den 20 juli 1907, Ormsö.
Ahlblom, Agneta, född Fällin, den 22 juli 1907, Ormsö.
Marks, Hilda, född Greis, den 22 juli 1907, Odinsholm.
Adams, Peeter, född den 5 aug. 1907, Reval.
Österdahl, Pauline, född Brunberg, d. 5 aug. 1907, Rågö.
Grundsten, Anders, född den 13 aug. 1907, Ormsö.
von Zur Mühlen, Dorothea Elisabeth, f. den 15 aug. 1907, Hapsal.
Küün, Arvid Valentin, född den 16 aug. 1907, Nargö.
Appelblom, Martha Alide, f. Holm, d. 26 aug. 1907, Nargö.
Nilsson, Agneta, född Alberg, den 27 aug. 1907, Ormsö.